

4. Кузнецова В.Ф. Народний депутат України.// Конституційне право України 4-те видання./ За ред. В.Ф. Погорілка.-К.: Наукова думка, 2003. – 735с.
5. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підручник – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 94-116.

Ткаченко А. М.
*студентка юридичного факультету
Херсонського державного університету
м. Херсон, Україна*

РЕЛІГІЙНІ ЗАГРОЗИ: ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС

Проблема гарантування безпеки у сфері релігії є однією з найгостріших проблем для сучасного світу. Недостатня увага чи недооцінка її складових може призвести до розгортання кризових явищ як на національному, так і на глобальному рівнях.

Забезпечення громадян правами і можливостями задовольняти свої духовні потреби незалежно від соціальних, економічних, національних і конфесійних вподобань є одним із головних завдань держави. Тому, релігійна безпека є складовою частиною національної безпеки будь-якої держави.

На жаль, жоден з нормативних актів не містить визначення поняття «релігійна безпека». Тому, аналізуючи чинні нормативно-правові акти та науково-теоретичні напрацювання, пропонуємо наступну інтерпретацію даного терміну. Релігійна безпека – це складова частина національної безпеки і являє собою такий стан релігійно-духовного життя нації (її державно-духовних, міжконфесійних та внутрішньо церковних взаємовідносин), що є чи, за певних обставин, може бути загрозою національним інтересам держави, стабільному розвитку суспільства, здійсненню прав і свобод громадян.

Релігійна безпека поєднує в собі дві важливі характеристики: по-перше, це стан захищеності життєвоважливих духовно-релігійних інтересів українського суспільства (особи, груп віруючих, держави) від внутрішніх загроз і зовнішнього втручання; по-друге, вона є системою суспільно-політичних заходів, яка забезпечує цю захищеність [5, с. 229].

Зовнішньополітичні інтенції Української Держави, поступова інтеграція України у гуманітарний простір Європи актуалізують вивчення європейського досвіду реалізації політики щодо сфери свободи совісті і релігії.

Говорячи про забезпечення свободи віросповідання у Європі, необхідно зауважити, що воно здійснюється на двох рівнях – наднаціональному (наприкладі функціонування таких організацій як Рада Європи, Європейський Союз) та національному (особливості реалізації політики в сфері свободи совісті і релігії в окремо взяті країні).

Кожна окрема європейська країна в питанні обстоювання релігійної свободи здебільшого враховує власний культурно-історичний контекст. Відтак, будучи загальноприйнятним, принцип свободи совісті та віросповідання різнорідно імплементується в системах національних законодавств.

В українському суспільстві можна виокремити дві (узагальнюючі) групи релігійних загроз:

1. Існує певна напруженість практично між усіма діючими в Україні віросповіданнями: між православ'ям і католицизмом, православ'ям і греко-католицизмом, православ'ям і протестантизмом, православ'ям і ісламом.

З метою подолання названих деструктивних тенденцій та усунення напруженості у релігійній сфері вживаються істотні заходи державними структурами. Зокрема, було ініційовано підписання Меморандуму про несприйняття силових дій у міжконфесійних взаємовідносинах, який підписали представники 15 християнських конфесій.

сій (липень 1997 р.). Проте це не дозволило уникнути чергових спалахів конфліктів у релігійному середовищі України [3].

2. Розповсюдження нетрадиційної релігійності тоталітарного спрямування. Це призводить не лише до негативних наслідків для самих adeptів цих релігій, але й несе ризик конфліктних ситуацій з традиційними церквами.

Нині в Україні розробляється Концепція державно-конфесійних відносин, яка має враховувати особливості релігійно-церковного буття нашої держави, спираючись на її духовно-історичний досвід і традиції [4].

Якщо в загальних рисах окреслити основні пріоритети державної політики щодо забезпечення належного стану релігійної безпеки, то ними є:

- забезпечення конституційного положення про відокремлення церкви від держави і школи від церкви;
- рівноправність усіх офіційно діючих в Україні релігій і права громадян на свободу совісті, думки та релігії;
- забезпечення прав етноконфесійних меншин;
- сприяння релігійним організаціям у виконанні їхніх статутних завдань, участі церков у служінні, що має неабияке соціальне значення;
- подолання дестабілізуючих впливів церкви на суспільство, деполітизація релігійного середовища;
- неприпустимість лобіювання інтересів певної конфесії або атеїстів, їх матеріальна підтримка або інша форма прихильності владних структур;
- здійснення постійного контролю за дотриманням законності з боку одноосібних прихильників чи організацій будь-якого релігійного або атеїстичного спрямування та деякі інші.

Слід зазначити, що потребують унормування відносини у сфері забезпечення національної безпеки України. Доцільним є створення на основі Закону України «Про основи національної безпеки України» доктрини релігійної безпеки. Доктрина покликана розвивати загальну концепцію національної безпеки України у частині, що стосується функціонування релігійного середовища.

Досягнення безпечного стану у будь-якій сфері, в тому числі це стосується і релігійного середовища, передбачає, на наш погляд, збалансоване просування та реалізацію інтересів у цій галузі і своєчасного уникнення, попередження і нейтралізації загроз, що існують у зазначеній сфері. Для всіх загроз, що виникають, існують відповідні методи протидії, які знаходяться у нормативній, організаційній або матеріальній сфері.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про основи національної безпеки в Україні» від 19 червня 2003 року // Голос України – 2003. – № 134
3. Меморандум християнських конфесій України про несприйняття силових дій у міжконфесійних взаємовідносинах. Від 21 липня 1997 року // Урядовий кур'єр. – 1997. – С. 4.
4. Фисун Ю. Ю. Міжнародно-правове регулювання інституту релігійної безпеки [Текст]: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Ю.Ю.Фисун ; Інститут законодавства Верховної Ради України. – К., 2005. – 17 с.
5. Худоба Н. Духовно-релігійна складова державотворення України / Н.Худоба // Вісник Національної академії державного управління. – 2009 – № 38 – С. 298–306